

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Iisalmen kaupunki

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Hallintosihteeri Terhi Kultalahti, terhi.kultalahti@iisalmi.fi, p. 040 6531 888

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kaupunginhallitus 14.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio ja saumaton yhteistyö ovat uudistuksen keskeinen tavoite. Painotus tulee olla perusterveydenhuollon palveluissa, joita erikoissairaanhoidon palvelut täydentävät.

Keskeistä tulee olla asiakkaan kokonaistilanteen arviointi ja potilas- ja asiakastietojen käyttö yhdessä rekisterissä ilman erillisiä suostumuksia. Palvelujen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden arviointi on äärimmäisen vaikeaa, jos emme voi hahmottaa asiakkuuksien kokonaistilannetta.

Jotta tilannetta voidaan arvioida, on potilas- ja asiakastiedon käytettävyyttä ilman rajapintoja ja erillisiä rekistereitä oltava mahdollista.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Pelastustoimen merkitys maaseutualueilla on merkittävä. On erittäin tärkeää, että pelastustoimen palvelutaso varmistetaan myös maakuntakeskusten ulkopuolella ja ettei uudistuksella heikennetä pelastustoimen palveluiden saatavuutta. Ensihoidon keskittäminen yhden johdon alaisuuteen on hyvä asia. Nykyinen malli, jossa pelastustoimi on sairaanhoitopiireille palvelun tuottaja, ei välttämättä ole tehokkain ja toimivin kokonaisuuden kannalta. Vaikka pelastustoimi siirtyykin samaan organisaatioon, on vaarana, että maakuntien sisällä edelleen säilytetään erillinen organisointi ja työnjohto ko. palvelujen

osalta.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei toteudu riittävällä tavalla.

Maakunnissa valta keskittyy isoille keskuskaupungeille ja isoille kunnille. Kuitenkin suurin osa maakunnista muodostuu keskuskaupunkien ympärillä olevista pienemmistä kunnista ja selkeistä yhteistoiminta- tai työssäkäyntialueista. Näiden edustus jää vähäiseksi tulevassa maakunnassa esitetyllä mallilla.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista: lainsäädäntö antaa mahdollisuuden asukkaiden monipuolisiin vaikuttamismahdollisuuksiin. Koska lainsäädäntö ei ole velvoittava, voivat todelliset vaikuttamismahdollisuudet jäädä hyvin vähäisiksi. Arviointimenettelyssä / yhteisissä maakuntien ja valtion keskusteluissa tulisi kiinnittää eri muotojen toteutumiseen huomiota.

Maakuntien rahoitusmalli voi johtaa palvelujen voimakkaaseen keskittämiseen, mikäli korvaavia palvelumalleja ei oteta riittävästi käyttöön (esim. sähköiset palvelut tai liikkuvat palvelut). Pohjois-Savon rahoitus on aleneva nykyiseen tilanteeseen verrattuna ja ottaen huomioon merkittävät sairaanhoitopiirin investointien vaikutukset rahoitus pohjaan, jää todellisuudessa palvelujen rahoitukseen huomattavasti vähemmän resursseja, kuin tällä hetkellä. Erikoissairaanhoidon painotuksen muuttaminen ja suuntaaminen perustason palveluihin ei toteudu, ellei sitä lainsäädännöllä voimakkaasti ohjata. Tällöin kyseeseen tulevat perustasolle siirrettävät erikoissairaanhoidon palvelut, jotka eivät edellytä erityisen vaativaa hoitoa / osaamista.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Maakunnilla tulisi olla velvoite kuulla kuntia pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Kunnilla on tiedot toimintojensa riskitasoista, aluesuunnittelusta, rakentamisesta jne., joita pelastustoimi tarvitsee alueellisen riskitiedon kokoamisessa ja palvelutarpeen kartoittamisessa. Lisäksi kunnilla on vastuu perusinfrastruktuurin tuottamisessa ja ylläpitämisessä, joilla on suora vaikutus maakuntien varautumiseen.

Keskeistä on riittävän laadukkaan palvelutason varmistaminen myös muualla kuin maakuntakeskuksissa. Huolena on myös riittävien resurssien ja rakennusalan osaamisen säilyminen palotarkastustoiminnassa.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin

39. Voimaantulolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

kyllä pääosin

40. Voimaantulolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä

**42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-
maakuntien toimintana?**

-

**43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa
uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?**

ei

**44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään
muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän
kohdalla, jota kommentoit.**

§ 5, maakuntajako, lakiehdotuksen malli:

10) Pohjois-Savon maakunta, jonka alue muodostuu Enonkosken, Iisalmen, Joroisten, Kaavin, Keiteleen, Kiuruveden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Pielaveden, Rantasalmen, Rautalammin, Rautavaaran Savonlinnan, Siilinjärven, Sonkajärven, Sulkavan, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen, Varkauden, Vesannon ja Vieremän kunnista;

Muutosehdotus (ei sisällä Itä-Savon shp:n jäsenkuntia):

10) Pohjois-Savon maakunta, jonka alue muodostuu Iisalmen, Joroisten, Kaavin, Keiteleen, Kiuruveden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Pielaveden, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen, Varkauden, Vesannon ja Vieremän kunnista;

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Mikäli lainsäädännössä vahvistettaisiin maakuntajako, jossa Itä-Savon shp:n jäsenkunnat siirtyisivät Pohjois-Savon maakuntaan, tulisi maakuntien rahoitusmallia muuttaa siten, että Pohjois-Savon maakunta saisi siirtymärahoitusta vuoden 2029 loppuun saakka. Rahoituksen tulee olla maakunnalle kasvava +200 €/asukas, ei vähenevä (-92 €), kuten nyt esitetty rahoitusmalli.

Itä-Savon liittyminen Pohjois-Savoon aiheuttaa mm. palvelujen järjestämisen näkökulmasta seuraavia haasteita:

-päivystysjärjestelyt, siitä aiheutuvat kustannukset ja henkilöstön riittävyys. Voimassa oleva lääkärisopimus asettaa jo nyt henkilöstön riittävyydelle erityisiä haasteita päivystyssairaaloissa ja tämä vaikeuttaisi maakunnan selviytymistä lakisääteisestä tehtävästä.

-perustason palvelujen intergraatio asettaa myös haasteita, koska Itä-Savon alue ei ole täysin luontainen asiointi / työssäkäyntialue eikä myöskään palvelujen järjestämisen kannalta yhtenäinen maantieteellisesti.

-Savonlinnan alueen keskussairaالاتasoinen toiminta ei ole perusteltua

Uudistuksen toimeenpano 1.1.2023 alusta on liian nopea ja se johtaa täysin eri tilanteissa olevien sote-maakuntien käynnistymiseen. Organisointi tulee olemaan nopealla aikataululla keskeisessä osassa, vaikka palvelujen sekä toimintojen kehittäminen tulisi olla lähtökohtana.

Kunnilta ja vapaaehtoisten kuntayhtymien irtaimen omaisuuden siirtyminen korvauksetta on kohtuuton kuntia kohtaan. Kunnat ovat sijoittaneet myös pääomaa mm. sairaanhoitopiirien omistuksessa oleviin yhtiöihin tai liikelaitoksiin (laboratorio, tukipalvelut jne.). Kunnille tulisi korvata ko. pääoma yhtiöiden nykyisen arvon mukaisesti.

Samoin erityishuoltopiirien omaisuuden siirtyminen rasittaa kohtuuttomasti uusia maakuntia. Erityishuoltopiirien toiminta on ollut jo vuosia kriisissä ja muutostarpeet ovat näkyneet siten, että kunnat ovat siirtäneet asiakkuuksia omaksi toiminnaksi. Erityishuoltopiirien investoinnit ovat olleet raskaita, palvelut ovat olleet raskaita, eivätkä ole muuttuneet riittävästi asiakkuuksien ja toimintaympäristön muuttuessa.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Siirtymäkaudella maakunnan rahoituksen enimmäismuutos tulisi rajata siltä osin, kuin siihen ei sisälly maakuntajaon muutosta (Pohjois-Savo) +100 €/asukas ja aleneva rahoitusmalli nykytilanteeseen nähden -50 €/asukas.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin

55. Ovatko valtiosuuskaiteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

kyllä pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistuksessa veronmaksajan ja valtion asema on kiinnitetty. Myös maakunnat aloittavat toimintansa kunnista siirtyviä kustannuksia vastaavilla tuloissa. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana.

Uudistus muuttaa kaikkien kuntien verotuloja ja valtionosuutta. Lisäksi uudistus voi aiheuttaa suuriakin muutoksia kunnan verorahoituksen rakenteeseen eli verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen. Myös kunnan talouden tasapaino voi muuttua.

Uudistuksen lähtökohtana ja tavoitteena on linjattu, että kuntien talouteen kohdistuvat muutokset nykytilaan verrattuna ovat mahdollisimman pienet. Tämä on todettu myös lakiluonnoksessa. Kuntien heikentyneen taloudellisen tilanteen ja koronaepidemian talousvaikutusten takia kunnat ovat nyt erilaisessa tilanteessa kuin edellisellä sote-uudistuskierröksellä.

Lakiluonnoksessa hyväksytty +/-100 €/as enimmäismuutos on liian suuri muutos ottaen huomioon kuntien tämän hetken taloudellisen tilanteen ja erityisesti koronaepidemian vaikutukset. Sote-uudistus ei saa muuttaa kunnan talouden tasapainoa puoleen tai toiseen. Enimmäismuutosten tasauksen tulee olla +/- 0 €/as.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinä selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

kyllä pääosin [Kaikkien vaikutusten ja kustannusten arvioiminen etukäteen on mahdotonta]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota käytöstä poistettujen ja käytöstä poistuvien järjestelmien tietojen arkistointiin ja sen myötä järjestelmien alasajoon. Kanta-arkistoon viedään vain osa asiakas- ja potilastiedosta ja järjestelmät sisältävät runsaasti muutakin arkistoitavaa informaatiota, kuten asiakas- ja potilashallinnollista tietoa ja käyttölokitietoa. Näiden arkistointiratkaisujen edistämiseen on kiinnitettävä huomiota, koska käytöstä poistettuja järjestelmiä ja niiden sisältöjä tuntevat henkilöt mm. eläköityvät (tietotaito poistuu ja katoaa) ja järjestelmien tekniset alustat vanhenevat (pakko tehdä kalliit päivitykset, vaikka järjestelmiä ei käytetä). Vanhojen tietojen sähköinen arkistointi ja vienti Kanta-palveluun on erittäin kallista ja näihin kaivataan kansallista ohjausta ja ratkaisuja.

Käyttövaltuuksien hallinnan ratkaisujen (IdM) toteuttaminen on osoittautunut hyvin haastavaksi ja kompleksiseksi jo aivan organisaatiotasolla. Kyse ei ole teknisistä ratkaisuista vaan erityisesti sisältökysymyksistä. On selvittävä yleisesti asiaan liittyvä ongelmatiikka ja miten siihen voidaan vaikuttaa säädösmuutoksilla ja ohjauksella. Kansalliselle tasolle saakka ulotettuna tällaisen ratkaisun ja sen tarvitseman rakenteen tekeminen on erittäin vaikea, sen osoitti jo edellisen vaalikauden työ.

Hyödynnetään julkisomisteisissa ICT-yhtiöissä kehitettyjä ja kehitteillä olevia ratkaisuja ja vältetään valtion erityistehtäväyhtiöiden perustamista. Kokemukset tästä kokonaisuudesta ovat edellisen vaalikauden osalta varsin negatiiviset. Kansallisen tason ICT-toimijoiden keskinäiset roolit on tarkasteltava läpi ja tarvittaessa tehtävä yhdistämistoimenpiteitä järkevän ja erityisesti ketterän toiminnan aikaansaamiseksi - kehitys on ollut toistaiseksi hyvin hidasta ja vaikeaselkoista. Kansallisesti kehitettyjen ratkaisujen (kuten Omaolo- ja Terveyskylä-palvelut) jalkautukseen sekä nykyorganisaatioille että maakunnille on saatava vauhtia, koska niiden potentiaali on jäänyt organisaatioilta valtaosin hyödyntämättä puutteellisen informaation ja tuen vuoksi. Kansallisten ratkaisujen kytkeminen osaksi palveluketjuja ja ohjausta on monin osin jäänyt toetutumatta.

Yleinen valmistelun ohjaus ei saa ohjata siihen suuntaan, että hyödynnetään alueen suurimman tai suurimpien organisaatioiden ratkaisuja peruspohja maakunnalle. Pienemmät organisaatiot ovat voineet ketteryytensä vuoksi kehittää hyvin tehokkaita toimintaratkaisuja ja niihin liittyen tietoteknisiä ratkaisuja ja ne ovat jopa edullisempia kuin valtaratkaisut.

Muutosrahoituksen käytön on oltava joustavaa. Edellisen valmistelun osalta ajaututtiin tilanteeseen, jossa erittäin monin osin oli käytävä erillisneuvotteluja rahoittajan kanssa sallituista käyttökohteista. Rahoitusehdot eivät saa olla maakunnan ICT-ratkaisujen kehittämisen ja yhtenäistämisen jarru, eikä etenkään este. Tietojärjestelmiä ja niiden yhteiskäyttöä voidaan tehostaa täydennys Hankinnoilla kuten mm. tiedonsiirron- ja yhteiskäytön integraatioilla. Rahoituksessa on myös huomioitava, että monet toimijat ovat ulkoistaneet merkittäviä osa-alueita, osaamista, sopimuksia jne. ICT -in house -yhtiöille ja siten rahoitusta kohdentuu paljon ostopalveluun. Tällaiset erityispiirteet on hyväksyttävä, jotta uudistus on mahdollinen.

Kustannushyötyjen saavuttaminen tietojärjestelmien vähenemisen kautta on tavoiteltavaa, mutta potentiaali ei välttämättä ole kovin suuri. Tietojärjestelmät ja muut ICT-ratkaisut ovat volyymipohjaisesti hinnoiteltuja ja pääasiallisesti käytetyt volyymit ovat asukasluku, henkilöstö- ja käyttäjämäärä. Näissä ei uudistuksen tuomana tapahdu merkittävää muutosta. Tämä kohta tuotiin esille jo edellisen vaalikauden uudistuksen yhteydessä.

Kustannus-hyöty –laskelmien tekemiseen on syytä kiinnittää huomioita. Ne eivät voi olla pelkästään laskennallisia arvioita, vaan mukaan on saatava palvelutoiminnan arvioita. ICT-palvelujen ja ratkaisujen kehittämiseen on ratkaisuja hyödyntävä palvelutoiminta sitoutettava mukaan. Edellisen vaalikauden osalta näin ei tapahtunut, vaan ICT-kehittäminen näyttäytyi kaikilla tasoilla ICT-ammattilaisten työnä. Tämä asetelma ei ole toivottava, koska hyöty potentiaali jää saavuttamatta.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Edelleenkin tarve koostaa tapahtumatietoa usealta toimijalta sekä palvelutoiminnan ammattilaisille substanssitetuna (Kanta-tieto ei yksin riitä) että maakunnan palvelutoiminnan suunnittelulle ja ohjaukselle tiedolla johtamisen tietona, on olemassa. Tämä osa-alue ei ole poistunut edellisen vaalikauden valinnanvapaus-tavoitteen mukana. Osin tähän voidaan vastata mm. UNA Ydin – ratkaisulla ammattilaisten osalta, mutta tiedolla johtamisen kehittäminen vastaavan laisella ratkaisulla ei ole edennyt. UNA Ydin voisi toimia osana tiedolla johtamisen tietovirtaa.

Reaaliaikaisuuden merkitys erityisesti ammattilaisten tietovirrassa mutta myös toiminnan johtamisen tietovirrassa tulee korostumaan yhden toimijan, mutta hajautetun toimipisteverkon palveluissa. Tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota tukemalla tietojärjestelmien ja niiden informaatiotuotannon kehitystä. Erityisesti henkilöressurssien hallinnan ja sen tarvitseman tuki-informaation (muiden järjestelmien tuottama tieto) kehittäminen on tehokkaan palveluiden järjestämisen, tuottamisen ja onnistumisen edellytys.

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämistä vastaava ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

talous

muuta, mitä?

Edellä olevan lisäksi sote-integraatio, sekä viestintä ja osallisuus ovat tärkeitä uudistuksen toimeenpanon tuessa. Lisäksi tiedolla johtaminen ja yhteisen asiakastiedon käytön mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollossa (rekisteri yhteinen, ei toimialakohtainen).

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Jätettäisiin termi ”maakunta” kokonaan pois ja puhuttaisiin vain esim. Pohjois-Savon SOTE:sta (POSOTE).

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Pohjois-Savon SOTE (POSOTE)

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Koulupsykologien ja –kuraattoreiden kuulumisessa maakunnan toimintaan on sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Pääasia on, että toiminta on samalla toimintamallilla järjestetty, jotta toimintamallit voidaan yhdenmukaistaa jokaisen maakunnan, seutukunnan ja koulun osalta. Koulupsykologien ja –kuraattoreiden kuulumista maakunnan toimintaan puoltaa se, että kyse on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten toiminnasta, jolloin syntyvät asiakas- ja potilastiedot on

käsiteltävä turvallisesti asiakas- ja potilastietojärjestelmässä. Maakunta laajoine sosiaali- ja terveystalvluineen pystyy myös tarjoamaan koulupsykologeille ja kuraattoreille sellaisen ammatillisen tuen ja verkoston, mitä kunnilla ei ole tarjota.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Suomalainen Eeva
Iisalmen kaupunki

Kultalahti Terhi
Iisalmen kaupunki